

УДК 338.24: 658.589

В.А. КУЧИНСЬКИЙ, старший викладач НТУ „ХП”,
О.Ю. КРАМСЬКОЙ, старший викладач Харківський соціально-
економічний інститут,
А.О. АНДРУШЕНКО, НТУ „ХП”

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Освітлено роль інноваційного розвитку підприємств для їх ефективного функціонування. Розкрито поняття потенціал підприємства. Розглянуто структуру потенціалу підприємства та визначено місце інноваційного потенціалу в ньому. Визначені чинники, що стримують інноваційний розвиток підприємств.

The role of innovative development of enterprises is lighted up for their effective functioning. A concept is exposed potential of enterprise. Strukturizaciya of potential of enterprise is considered and the place of innovative potential is certain in him. Factors which restrain innovative development of enterprises are certain.

Вступ. Головна слабкість поточної економічної ситуації в Україні зумовлюється недорозвинутістю підприємницького сектора та інноваційних досліджень. Державна інноваційна політика повинна стати найважливішим фактором виведення економіки України з кризи і забезпечення її динамічного зростання. Головною метою такої політики є стратегічна орієнтація розвитку виробництва на створення і широке застосування принципово нових комплексних технологічних систем. Тому для державного управління пріоритетними мають бути заходи, що сприяють розвитку інноваційних якостей суспільства, забезпечують технологічний динамізм країни. Сучасне управління інноваційним процесом повинно бути спрямоване не на точкове стимулювання вибраних тем досліджень чи розробок, а на створення умов для масового пошуку результативних шляхів технологічних змін і швидкої підтримки позитивних знахідок. Лише в такому випадку Україна стане спроможною використати наявний науково-аналітичний потенціал для розвитку власної господарської системи та досягнення стабільних темпів економічного зростання.

Необхідність концентрації зусиль вітчизняних підприємств на освоєнні нових виробів і послуг (новацій) пояснюється реально існуючим спадом виробництва традиційних товарів. При цьому багато видів продукції не

користуються попитом як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, в основному з власної не конкурентоспроможності [1].

У цих умовах практично єдиним прийнятним виходом є орієнтація підприємств на випуск нової продукції і пошук необхідних для цього інвестицій, що підтверджується багатьма спеціалістами.

Проблемі розвитку інноваційного потенціалу підприємства в сучасних умовах приділяється велика увага фахівців-практиків, їй присвячені дослідження багатьох вчених-економістів: А.І. Ніколаєва, А.Є.Воронкова, І.Р. Бузько, Є.В. Попова, Є.В.Лапін, П.П. Микитюк, Н.В.Краснокутська та інших. Глибоке й всебічне вивчення представлених в економічній літературі розробок свідчить про необхідність подальшого розвитку, а в деяких випадках уточнення, питань розвитку інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств.

Постановка задачі. Метою дослідження є освітлення ролі інноваційного розвитку підприємств для їх ефективного функціонування, розкриття поняття потенціал підприємства, його структуризація, виявлення місця інноваційного потенціалу в потенціалі підприємства та виявлення чинників, що стримують інноваційний розвиток підприємств.

Методологія. Методологічною основою виконаного дослідження є діалектичний метод, що дозволяє розглядати явища і процеси в динаміці. Теоретичною основою є сучасні концепції розвитку економіки, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем інноваційного розвитку на машинобудівних підприємствах. Для дослідження існуючих підходів, обґрунтування авторських позицій використовувалися такі методи дослідження: системний підхід, порівняльний і структурний аналіз, проблемно-цільовий, абстрактно-логічний аналіз і синтез, візуально-графічний метод.

Результати дослідження. Досягнення і підтримання ефективної економічної діяльності неможливе без постійного інноваційного розвитку. На рівні підприємства науково-технічний прогрес реалізується у вигляді інновації.

З погляду конкретних підприємств інноваційну діяльність необхідно розглядати як один з основних засобів їхньої адаптації до постійних змін умов зовнішнього середовища. Інноваційна діяльність (інноваційний процес) означає процес створення, впровадження і поширення інновацій. Сутністю інновації і інноваційної діяльності є зміни, які розглядаються як джерело доходу [1].

Інноваційний розвиток – складний процес прикладного характеру створення та впровадження інновацій з метою якісних змін об'єкта керування та отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного чи

іншого виду ефекту, який пов'язаний з необхідною умовою виживання і розвитку підприємств у довгостроковій перспективі.

Комплексною характеристикою спроможності підприємства до інноваційної діяльності є його інноваційний потенціал, який є складовою частиною потенціалу підприємства.

У широкому розумінні поняття "потенціал" (лат. "potencia" – сила) – це засоби, запаси, джерела, що є в наявності й можуть бути використані, приведені в дію для досягнення певної мети, виконання плану, розв'язання завдань, можливості якої-небудь соціальної системи у певній області.

Визначення промислового потенціалу підприємства можна сформулювати як сукупність засобів і предметів праці, робітників, їхніх навичок, мотивів і стимулів, виробничих відносин, що склалася за багато років і перебуває у системній єдності. Потенціал – це прихована можливість використання виробничої сили ресурсу, він міститься у самому наявному ресурсі.

При формуванні та використанні потенціалу підприємства важливе значення має його декомпозиція на компоненти, встановлення їх функцій і зв'язків, тобто здійснення структуризації.

Чіткого та однозначного уявлення про структуру потенціалу підприємства поки не сформовано. Це обумовлено тим, що дослідження з даної проблеми здійснюються в рамках окремих проявів потенціалу.

Узагальнюючи всі дослідження структуру потенціалу підприємства та місце інноваційного потенціалу в ній можна представити у вигляді схеми, зображеної на рисунку 1.

Успішна діяльність підприємств в умовах ринку багато в чому залежить від їх здатності до інноваційного розвитку. Формування і вибір стратегічних напрямків інноваційної діяльності базується на результатах всебічної оцінки як середовища, в якому працює підприємство, так і визначенні внутрішніх інноваційних можливостей підприємства, які характеризуються станом і рівнем використання інноваційного потенціалу. При цьому інноваційні можливості підприємств істотно розрізняються в залежності від конкретних особливостей підприємства, його галузевої приналежності і стратегічної спрямованості. У зв'язку з цим оцінка інноваційного потенціалу в сучасних умовах стає об'єктивно необхідним елементом у процесі управління інноваційною діяльністю підприємства.

До чинників, що зумовлюють зниження ефективності діяльності вітчизняних підприємств можливо віднести (рис. 2): економічні, технологічні, професійна підготовка кадрів, правові, організаційно-управлінські [2].

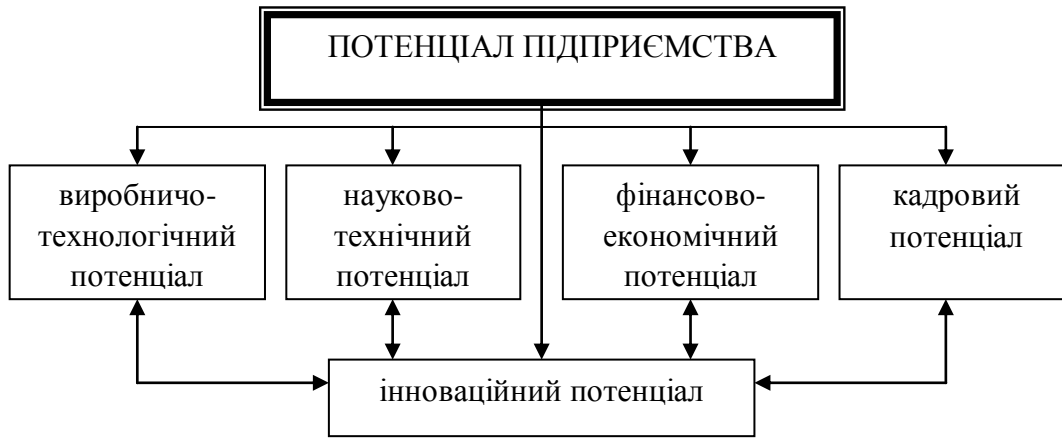

Рис. 1 – Структура потенціалу підприємства та місце інноваційного потенціалу в ній

Рис. 2 – Чинники, що стримують інноваційний розвиток підприємств

На основі дослідження основних етапів інноваційного процесу доведено, що інноваційний розвиток займає особливе місце у системі менеджменту будь-якого підприємства, оскільки тільки інновації визначають його майбутнє.

Висновки. Ключовою проблемою інноваційного розвитку є проблема розробки шляху, який найточніше відповідає не тільки сучасним вимогам, але й майбутнім тенденціям зовнішнього середовища, тобто ґрунтується на такому підході до концепції розвитку, як безперервне використання інновацій в діяльності підприємства.

У сучасних умовах промислове підприємство може забезпечити конкурентоспроможність продукції лише за умови безперервного інноваційного пошуку. Планування інноваційного розвитку на цих підприємствах має будуватися з огляду на можливості вдосконалення характеристик продукту чи його розвитку, можливості розширення меж застосування наявної технології чи її вдосконалення.

Список літератури: 1. *Микитюк П.П.* Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – 295 с. 2. *Краснокутська Н. В.* Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 504 с. 3. *Ильенкова С.Д.* Инновационный менеджмент: Учебник для вузов / *Ильенкова С.Д., Гохберг Л.М., Ягудин С.Ю. и др.* – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. – 328 с. 4. *Герасимчук В. Г.* Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність. — К.: Вища шк., 1995. 5. *Чумаченко Б., Лавров К.* Стратегическое управление научно-техническим развитием: опыт США // Проблемы теории и практики управления. — 2000. — № 2.

Надійшла до редакції 26.11.2008 р.